



ÁLLAMTUDOMÁNYI

MŰHELYTANULMÁNYOK

2016. évi 5. szám

Kovács Laura

Önkormányzati hálózatosodás Európában – magyarországi vonatkozások

Nemzeti Közszolgálati Egyetem · National University of Public Service
Budapest

ISSN 2498-5627

www.allamtudomany.hu

Önkormányzati hálózatosodás Európában – magyarországi vonatkozások

Összefoglalás

A globalizáció illetve az európai integráció következményeként egyre nagyobb szerepet kap az önkormányzatok egymástól való tanulási folyamata, világszerte partnerségeket alakítanak ki, melyek a nemzetközi együttműködés új formáját jelentik. Jelen tanulmány célja az önkormányzatok nemzetközi aktivitását ösztönző tényezők bemutatása, valamint a hazai tapasztalatok ismertetése az európai önkormányzati hálózatokhoz való csatlakozás terén.

It can be related, that the phenomenon of local government networking is an increasingly dynamic one. In Europe, likewise the other parts of the world, the number of cooperating cities is growing in an extraordinary measure. For local authorities – as a result of globalization and Europeanization – there is an increasingly important role of learning from each other. This paper explores the incentive elements of international activities of local authorities, and considers Hungarian experiences in the field of European local authority networks.

Kulcsszavak: önkormányzatok, europaizáció, hálózatosodás, önkormányzati érdekérvényesítés

Bevezetés

A szubnacionális szintek együttműködéseiből létrejövő hálózatok száma Európa-szerte rendkívüli mértékben növekszik. A folyamatosan változó körülmények között egyre nagyobb szerepet kap az önkormányzatok egymástól való tanulási folyamata, mely természetesen a hazai önkormányzatok és önkormányzati érdekszövetségek tevékenységére is hatással van. Tanulmányomban az önkormányzatok hálózatosodását az europaizáció egyik eszközeként értelmezem. A szubnacionális szint europaizációja, illetve a többszintű kormányzás bizonyos aspektusai² egyrészt magyarázzák az unió hatására történő helyi szintű változásokat, másrészt rávilágítanak az önkormányzatok európai politikákra gyakorolt befolyásolási képességére. Az önkormányzatok közti „hálózatok” fogalmát általánosan használom valamennyi ilyen jellegű

¹ Nemzetköziesedési referens, Tempus Közalapítvány, laura.kovacs84@gmail.com

² A többszintű kormányzás a téma szempontjából annyiban releváns, hogy az európai önkormányzatok hogyan próbálnak részt venni az európai kormányzásban például azzal, hogy egymással szoros hálózatokat hoznak létre, ezzel erősítve érdekképviseleti esélyeiket.

együttműködés összefoglalására.³ Jelen tanulmány célja az önkormányzatok nemzetközi aktivitását ösztönző tényezők bemutatása, valamint hazai tapasztalatok ismertetése az európai önkormányzati hálózatokhoz való csatlakozás terén.

1. Az európai önkormányzati hálózatok elméleti keretei

A hazai tendenciák ismertetése előtt szükséges tisztázni az európai önkormányzatok közti hálózatosodás elméleti kereteit. Az önkormányzatok hálózatosodásának értelmezése lehetséges a hálózatok létrehozását motiváló tényezők vizsgálatával, leíró jellegű elemzéseken keresztül, teoretikus megközelítések által vagy az európai kormányzás részeként értelmezve. Az értelmezési lehetőségek közül az alábbiakban az önkormányzatok nemzetközi aktivitását motiváló tényezőkre térek ki részletesen.

1.1. Hálózatok forrásszerzésben betöltött szerepe

A globalizációs hatások ellensúlyozása érdekében sok helyi térség tűzte ki célul, hogy versenyképes helyi gazdasággá váljon a befektetések vonzásának reményében.⁴ Ezzel egyidejűleg növekedés volt tapasztalható a városi térségeket célzó forrásteremtő programok területén, és az Európai Unió Bizottságán belül is kezdtek napirendre kerülni a városi érdekek.⁵ A közös piac létrejöttével csökkent az államok közötti határok jelentősége, a regionalizmus térnyerésével egyidejűleg. Az INTERREG és hasonló kezdeményezések lendületet adtak e folyamatnak azzal, hogy a transznacionális hálózati kapcsolatokat a jogosultság feltételül írták elő.⁶ Bár a helyi hatóságok hálózatai a különféle uniós kezdeményezésekben való részvétel szándékával jönnek létre, gyakran fennmaradtak a pénzügyi támogatás megszerzése után is. A hálózatokkal járó közvetlen és közvetett előnyök közé tartozik az együttműködés kultúrájának fejlődése, az új módszerek bevezetése, illetve a már létező metódusok tökéletesítése, olyan struktúra kialakítása, mely lehetővé teszi az együttműködés fenntartását a pénzügyi támogatás megszűnése után is.⁷ Emellett a centralizált

³ Testvérvárosok között kialakult hálózatok, határon átnyúló együttműködések, tematikus hálózatok, nemzetközi önkormányzati szervezetek keretén belüli együttműködések.

⁴ Griffiths, R. (1995). Eurocities. *Planning Practice and Research*, 10(2), 215–221.

⁵ Payre, R. (2010). The importance of being connected. *City networks and urban government: Lyon and Eurocities (1990–2005)*. *International Journal of Urban and Regional Research*, 34(2), 260–280

⁶ Perkmann, M. (2003). Cross-border regions in Europe: significance and drivers of regional cross-border co-operation. *European Urban and Regional Studies*, 10(2), 153–171.

⁷ Church, A., & Reid, P. (1996). Urban power, international networks and competition: the example of cross-border cooperation. *Urban Studies*, 33(8), 1297–1318.

államokban (például az Egyesült Királyságban) a helyi önkormányzatok a nemzetközi aktivitásban a centralizáció ellensúlyozásának lehetőségét látták.⁸

1.2. Lobbitevékenység

A hálózatok létrehozását indokolja a lobbitevékenység folytatása.⁹ 1994-ben egy kutatás kimondottan azt vizsgálta, hogy a helyi hatóságok hálózatai hogyan lobbiztak az Unió Bizottságnál annak érdekében, hogy kedvezőbb támogatási feltételeket érjenek el a strukturális alapok 1988-1993 közötti reformja során. A hálózatok egyértelműen sikeresebb lobbitevékenységet folytattak, mint az egyéni szereplők.¹⁰ A kutatás kimutatta, hogy a nagyobb hálózatok nagyobb eséllyel vonják magukra a Bizottság és a Tanács figyelmét, másrészt viszont ezeknél a szervezeteknél inkább előfordultak érdekkonfliktusok a tagok között, gyakrabban volt érzékelhető az egységesség hiánya. Míg a kisebb hálózatok könnyebben leküzdik ezeket a problémákat, azonban nem rendelkeznek kellő politikai erővel.¹¹

Az önkormányzatok uniós döntéshozatalban játszott szerepe függ attól, hogy:

- Mely tagállam önkormányzatairól van szó;
- Milyen politikai területet érint;
- Mely szakaszban van a döntéshozatal.

Bár az önkormányzatok tagállamokon belüli alkotmányos pozíciója, illetve a formális érdekérvényesítési csatornák használata nagyon fontos tényezők,¹² mégsem kizárólag ezek határozzák meg az uniós érdekérvényesítés sikerét. Az önkormányzatoknak együttműködéseket kell kialakítaniuk, hiszen a formális intézményi képviselő (mind hazai,

⁸ Perkmann, M. (1999). Building governance institutions across European borders. *Regional Studies*, 33(7), 657–667.

⁹ Több kutató is vizsgálja ezt a témakört, pl: Hooghe, L. (1995). Subnational mobilisation in the European Union. *West European Politics*, 18(3), 175–198., John, P. (1994). The presence and influence of United Kingdom local authorities in Brussels. In P. Dunleavy & J. Stanyer (Eds.), *Contemporary Political Studies* (Vol. 2, pp. 906–922). Belfast: Political Studies Association., Sørensen, R. J. (1998). Targeting the lobbying effort: the importance of local government lobbying. *European Journal of Political Research*, 34(2), 301–327., Goldsmith, M. (1993), 'The Europeanisation of Local Government', *Urban Studies* Vol.30, pp.683–700.

¹⁰ McAleavey, P., & Mitchell, J. (1994). Industrial regions and lobbying in the structural funds reform process. *Journal of Common Market Studies*, 32(2), 237–248.

¹¹ Lawrence, R. (2000). Battling for the regions: local government policy networks and the reform of the European structural funds. *Local Government Studies*, 26(4), 58–70. Lawrence a strukturális alapokhoz kapcsolódó lobbitevékenységet vizsgálta, a Nyugat- Közép-Angliában levő helyi önkormányzatok hálózataira összpontosítva.

¹² Például a német szövetségi tartományok nagyobb eséllyel fejtenek ki befolyást európai szinten, mint a brit helyi hatóságok, mert a német helyi önkormányzatok erősebb alkotmányos pozícióban vannak, és nagyobb autonómiával rendelkeznek, mint az Egyesült Királyságban működő társaik.

mind uniós szintéren) teszi leginkább „láthatóvá” tevékenységüket. Kiemelten fontos, hogy az önkormányzatok lehetőséget kapjanak a döntéshozatal korai szakaszaiba történő bekapcsolódásra.¹³

1.3. Tapasztalatcsere

Az önkormányzatok közti hálózatosodás egyik legfontosabb motivációja a tapasztalatcsere, a „jó gyakorlat” átvétele, melynek során kiemelkedő jelentősége van a tudás és az innováció nemzetközi szintéren történő megosztásának. Egy-egy hálózat nagyon fontos szerepet tölthet be egy adott város európai szinten történő népszerűsítésében is.¹⁴

2. Önkormányzati hálózatok jellemzői

Az önkormányzatok hálózatai számos közös tulajdonsággal rendelkeznek. Tagságuk független helyi szintű kormányzati egységből áll, melyek szabadon csatlakozhatnak és kiválhatnak a hálózatból. A hálózatok alapja mindig közös érdekeltség. A hálózat létrehozói között szülehetnek formális megállapodások, és akár egy lobbicsoport jellemzőit is magukra ölthetik. Más kezdeményezések funkcionális érdekeket helyeznek előtérbe. Nem mindegyik hálózat követi az ún. „bottom up”, vagyis az alulról felfelé történő építkezést. Az Európai Unió Bizottsága például kifejezetten támogatja a hálózatokat, valamint azt, hogy egymással összekapcsolódva vegyenek részt a Közösségi Kezdeményezésekben.¹⁵ Felépítésük nem hierarchikus, ebben az értelemben nagyban különböznek a hagyományos szervezetektől vagy a nemzetközi NGOk-tól. A hálózatok kormányzati kapacitása korlátozott, hiszen nem rendelkeznek megfelelő autoritással, hogy kötelezzék tagjaikat a különböző stratégiák végrehajtására. A tagok között megfigyelhető a centrum-periféria dichotómia is, látszik, hogy a tagok bizonyos csoportja rendkívül aktív, míg mások bár csatlakoztak a hálózathoz, aktivitásuk csekély vagy egyáltalán nincs is.¹⁶

¹³ Bomberg, E., & Peterson, J. (1998). European Union decision making: the role of sub-national authorities. *Political Studies*, 46(2), 219–235.

¹⁴ Payre, R. (2010). The importance of being connected. *City networks and urban government: Lyon and Eurocities (1990–2005)*. *International Journal of Urban and Regional Research*, 34(2), 260–280

¹⁵ UN-Habitat report, *Cities in a Globalizing World: Global Report on Human Settlements (2001)*. (http://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/Cities_in_a_globalizing_world_2001.pdf)

¹⁶ Kern, K. and Bulkeley, H. (2009) ‘Cities, Europeanization and Multi-level governance: governing climate change through transnational municipal networks’ *Journal of Common Market Studies* 47(2):309-332.

2.1. Hálózatok típusai

Az önkormányzatok közti hálózatok kategorizálása sokféleségük okán nem egyszerű feladat. Több empirikus kutatás tűzte ki célul az önkormányzatok közti hálózatok különböző típusokba történő besorolását.¹⁷

A Bennington–Harvey szerzőpáros az alábbiak szerint kategorizálja az önkormányzatok közti hálózatokat:

1. Szektoriális hálózatok, amelyek működését a helyi-regionális gazdasági körülmények, a globális, illetve az európai piaci változások motiválják.
2. Területi alapon szerveződő hálózatok, mint például az európai városok érdekeit megjelenítő szervezetek.¹⁸
3. Tematikus hálózatok, azok, amelyek szakpolitikák, irányelvek mentén szerveződnek.¹⁹
4. Kormányközi, nemzetközi szervezetek keretein belül létrejövő hálózatok²⁰

Fenti kategóriák nem jelentenek homogén besorolást, hiszen a hálózatok formáját és tartalmát meghatározza az adott történelmi, ideológiai, gazdasági, politikai, társadalmi kontextus, amelyben létrejönnek. Rendkívül nehéz olyan közös érdeket találni, ami alapján hosszú távon fenntartható egy hálózat, ezért hosszú távú együttműködésre leginkább a tematikus hálózatokon belül találhatunk példát, hiszen például a szegénység, a környezetvédelem vagy a diszkrimináció olyan problémák, amelyekkel az önkormányzatok folyamatosan szembesülnek, ezeken a területeken hosszú távon fenntartható az együttműködés, a tapasztalatcsere. A különböző lobbihálózatoknál, például ahol az önkormányzatok uniós döntésekbe való nagyobb fokú bevonásának elérése a cél, szintén hosszú távra szól a tagok elköteleződése. Problematikusabb viszont a helyzet azon önkormányzati hálózatok esetében, amelyek egy-egy program vagy Közösségi Kezdeményezés okán jöttek létre. Az a tapasztalat, hogy a programidő leteltével ezek az együttműködések felbomlanak. Ugyanez a helyzet a

¹⁷ Pl.: Phelps, N.A., McNeill, D., és Parsons, N. (2002): In search of a European edge urban identity: trans-European networking among edge urban municipalities. *European Urban and Regional Studies*, 9(3), 211-224.
Ercole, E., Walters, M. and Goldsmith, M. (1997) 'Cities, Networks, Euregions, European Offices'. In Goldsmith, M. and Klausen, K.K. (eds) *European Integration and Local Government* (Cheltenham: Edward Elgar), Bennington, J. and Harvey J. (1994) Spheres or tiers? The significance of transnational local authority networks. In P. Dunleavy and J. Stanyer (eds) *Contemporary Political Studies*, pp. 943-961

¹⁸ Pl.: EuroCities, Középvárosok hálózata

¹⁹ Pl.: Helyi Környezetvédelmi Kezdeményezések Nemzetközi Tanácsa, Európai Városok Koalíciója a Rasszizmus ellen

²⁰ Pl.: Régiók Bizottsága, (CoR) Európai Régiók Gyűlése, (AER) Európai Települések és Régiók Tanácsa (CEMR), Helyi és Regionális Hatóságok Kongresszusa (CLRAE)

gazdasági együttműködéseknel, hiszen egy régió vagy település gazdasági helyzete, érdekei gyorsan módosulhatnak.²¹

3. Hazai Tapasztalatok Az Önkormányzatok Hálózatosodása Terén

A fent bemutatott elméleti megállapítások nyugat-európai országokban végzett empirikus kutatásokon alapulnak. A kelet-közép-európai önkormányzatok nemzetközi tevékenységének vizsgálatára a szakirodalom kevésbé terjed ki.²² A szerzők által osztályba sorolt elméletek egyike sem vonatkoztatható kategorikusan a kelet-közép-európai régió, és benne a magyar önkormányzatok nemzetközi kapcsolatépítésére.

Az Európai Unióhoz 2004-ben csatlakozó államok nem csupán jelentős mértékben szegényebbek, mint a többi tagállam, de nagy lemaradással bírnak a regionális szintű kormányzás tradícióinak vonatkozásában is, hiszen régióik nagy része azért került kialakításra, hogy profitálhasson az Európai Unió Strukturális Alapjaiból. Politika-alkotási gyakorlatukat azonban továbbra is erős centralizáltság jellemzi, különös tekintettel a kelet-közép-európai országokra.²³

A magyar helyzet elemzéséhez a fenti sajátosságok figyelembevételével szükségesnek tartom a meglévő elméletek ötvözését.

Az önkormányzatok nemzetközi aktivitását motiváló tényezőket vizsgáló megközelítésekhez kapcsolódva véleményem szerint a magyar önkormányzatok esetében az önkormányzati hálózatok forrásszerzésben játszott szerepét, tapasztalatcserét, információkhoz való hozzáférést említhetjük hálózatokhoz való csatlakozás motivációjaként. Tekintettel arra, hogy a kelet-közép-európai régió szubnacionális kormányzatai gyenge intézményi identitásuknak és adminisztratív kapacitásaiknak köszönhetően nem valószínű, hogy képesek egy-egy önkormányzati hálózaton belül a megjelenítendő érdekek befolyásolására.

A fenti szerzők által felállított besorolás alapján pedig a tematikus, illetve a nemzetközi szervezetek keretein belül létrejövő hálózatokban vizsgálható leginkább a magyar

²¹ Benington, J and J Harvey (1998). 'Transnational local authority networking within the European Union: passing fashion or new paradigm?' in D Marsh (ed), *Comparing Policy Networks*. Buckingham: Open University Press.

²² Például: Turnock, D. (2002). Cross-border cooperation: a major element in regional policy in East Central Europe. *Scottish Geographical Journal*, 118(1), 19–40. Baldersheim, H. , Bucek, J. and Swianiewicz, P.(2002) 'Mayors Learning across Borders: The International Networks of Municipalities in East-Central Europe', *Regional & Federal Studies*, 12: 1, 126 -137 Turnock, 2002, Baldersheim, H. , Bucek, J. and Swianiewicz, P. 2002

²³ Brunazzo, E.& Domorenok E. (2008) New members in old institutions: the impact of enlargement on the Committee of the Regions, *Regional and Federal Studies*, 18:4, 429-448

önkormányzati részvétel. Utóbbi esetében fontos megemlíteni a nemzetközi szervezetek²⁴ decentralizációs reformokat érintő nyomásgyakorlási lehetőségeit. A különböző országokhoz fűződő kapcsolataikból adódóan első kézből szerzett információk alapján készített összehasonlító elemzéseikkel segíthetik a kormányzatokat reformjaik megtervezésében.²⁵ Emellett a nemzetközi szervezetek nincsenek jelen a közügyekben nap, mint nap, ezáltal nincsenek kitéve a választási ciklusok nyomásának sem. Elemzéseik politikamentesek és hosszú távra vonatkoznak. Szakmai vélemények becsatornázásával, nemzetközi viszonyítási pontok bemutatásával elősegíthetik a reformfolyamatokat. A reformok megvalósítása tekintetében ezek a szervezetek nem rendelkeznek jogi eszközökkel, azonban lehetőségük van különböző jó gyakorlatok, normák átadására, nagymértékben elősegítik a reformfolyamatokat iránymutatások, keretegyezmények segítségével, amennyiben ezeket a tagállamok magukra nézve kötelezőnek ismernek el. Hatást gyakorolnak továbbá a csatlakozni kívánó országokra azzal, hogy velük szemben elvárásként fogalmazzák meg intézményeik és jogalkotásuk bizonyos standardokhoz igazítását²⁶A nemzetközi szervezetek decentralizációs folyamatokra gyakorolt hatása azokban az esetekben legszembetűnőbb, amikor pénzügyi támogatásukat bizonyos politikák alkalmazásától, reformok bevezetésétől teszik függővé.²⁷

A magyar önkormányzatok nemzetközi kapcsolatépítésének tendenciáit vizsgáló, 2014-ben lezárult kutatás²⁸ tapasztalatai alapján elmondható, hogy a vizsgált önkormányzatok számára nincs különösebb jelentősége az önkormányzati hálózatok munkájába történő bekapcsolódásnak. Egyértelműen látszik az is, hogy a hálózatok tevékenysége – a résztvevő önkormányzatok különbözősége okán – legtöbb esetben tapasztalatcserére korlátozódik.

Hazánk nemzetközi kapcsolatainak fő irányvonalát még mindig a kulturális együttműködések alapuló testvér-települési kapcsolatok jelentik. A sikeres együttműködések többsége kulturális és sporttevékenységgel összefüggő, „csak” testvérvárosi kapcsolat. Intenzívek még a projektek keretén belüli, a civil szervezetek bevonásával

²⁴ Pl: Európai Települések és Régiók Tanácsa (CEMR), CLRAE, Régiók Bizottsága

²⁵ Például: Az Európa Tanács Helyi és Regionális Hatóságok Kongresszusának (CLRAE) egyik fontos feladata, hogy 5 évente értékeli a helyi demokrácia, helyi önkormányzatok helyzetét valamint a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájának érvényesülését a tagországokban. A vizsgálatot követően a szervezet ajánlást fogalmaz meg az egyes tagországok számára. Magyarországgal kapcsolatban két ajánlás született, az első 2002-ben:

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=821489> A következő 2013-ban:

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2113213&Site=COE>

²⁶ Például az Európa Tanács által 1985. október 15-én elfogadott Helyi Önkormányzatok Európai Chartája. Az aláíró államok – közöttük az EU tagállamai – magukra nézve kötelezőnek ismerik el a Charta rendelkezéseit

²⁷ Dr. Kovács Laura: Nemzetközi szervezetek területi kormányzásra gyakorolt hatása. In: Új Magyar Közigazgatás, 8.évf. 3. szám, 2015. A tanulmány a „Kormányzati decentralizáció biztosítékai” c. OTKA - 104649 kutatás keretében készült.

²⁸ A kutatási eredmények megtekinthetők: In: Kovács Laura: Magyar önkormányzatok részvétele az európai önkormányzati hálózatokban c. PhD értekezés.

<http://www.idi.btk.pte.hu/dokumentumok/disszertaciok/kovacs Lauraphd.pdf>

megvalósuló, a határon túli magyarsághoz kötődő, valamint oktatási intézmények közötti együttműködési típusok. Önkormányzati hálózati együttműködésekben jellemzően a megyei jogú városok önkormányzatai vesznek részt. Látható, hogy az egyes önkormányzatok esetében a nemzetközi kapcsolatok prioritásának szintje eltérő. Természetes, hogy a hálózatokban való részvétel a főváros, illetve a nagyvárosok esetében nagyobb hangsúlyt kap, míg a kisebb települések nemzetközi tevékenysége legtöbbször kimerül a testvérvárosi kapcsolatokban. Ennek fényében nem meglepő, hogy egyedül a főváros esetében jelenik meg az uniós döntéshozatalba való bekapcsolódás lehetősége a hálózatosodás célkitűzéseként. A fent említett kutatásban részt vevő önkormányzatok hálózatosodásáról elmondható, hogy többségük nem akar, vagy nem tud nemzetközi hálózathoz csatlakozni, mert nincsenek meg a megfelelő kapacitásaik. Általános még, hogy időpazarlásnak tartják, mivel ez a tevékenység nem eredményez azonnali hasznot. Hazánkban egyelőre még nincs meg a kultúrája ennek a fajta együttműködési formának.

Az önkormányzatok nemzetközi hálózatban való részvételét több tényező alakítja. Rendkívül fontos a vezetői elkötelezettség, a folyamatos fejlesztés igénye, illetve a magas szintű szakmai hozzáértés. Mindemellett az adott önkormányzatnak a településen élők valós igényeit tükröző, jól átgondolt stratégiával kell rendelkeznie. Ehhez képest a magyar önkormányzatok, egyfolytában változó szerepkörökkel és működési feltételeikkel, az egymást érő reformok miatt folyamatos átmeneti állapotban vannak. Nemzetközi partnereink, akik igazán eredményesek a hálózatokban,²⁹ e tekintetben előrébb járnak, hiszen megvannak a feltételeik ahhoz, hogy a településvezetők plusz tevékenységként vállalják a nemzetközi kapcsolatok ápolását, megfelelő nyelvtudással, befogadóbb társadalommal rendelkeznek.³⁰

Az önkormányzatok „hálózatosodása” fontos az európai integráció szempontjából, és jó eszköz arra, hogy a különböző országok önkormányzatai elkezdjenek együtt gondolkodni, tisztában legyenek egymás erősségeivel, amelyekre építeni érdemes. Ebből adódóan a hálózati együttműködések egyik legfőbb előnye az egymástól való tanulás, új ismeretek elsajátítása, és ezzel együtt bizonyos közös problémák megoldására kidolgozott „jó gyakorlatok” hazai viszonyokhoz történő adaptálásának lehetősége. Kiemelendő továbbá a kapcsolati tőke kiépítése és a forrásszerzési lehetőségek növelése hálózati együttműködések segítségével. A hálózati részvétel emellett együtt jár az adott város nemzetközi szinten való népszerűsítésével, hangsúlyosabb megjelenésével, amely pozitív hatással lehet a helyi gazdaság élénkítésére, gazdasági versenyképesség növelésére. Az önkormányzatok európai hálózatai Régiók

²⁹ Főként német, brit önkormányzatok, északi országok önkormányzatai

³⁰ Interjú a TÖOSZ nemzetközi titkárával, időpontja: 2014. 03.10.

Bizottságához való kötődésük okán alkalmasak az önkormányzati érdekek, vélemények uniós döntéshozatalba történő becsatornázására is. Mindezek alapján a hazai önkormányzatok szakmai fejlődéséhez, „europaizálódásához” nagymértékben hozzájárulhatnak ezek az együttműködések.

Konklúzió

Összességében elmondható, hogy az önkormányzati hálózatokban való eredményes részvétel kulcsa a hosszú távú stratégiai gondolkodás, vezetői elkötelezettség, megfelelő humán erőforrás és a megfelelő mennyiségű információ. Fontos kiemelni, hogy nem szükséges feltétlenül nagy forrásigényű együttműködésekben gondolkodni, hiszen az on-line konferenciák, véleményezések, különböző szakmai rendezvények minden önkormányzat számára nyitottak. Továbbá számos lehetőség adódik közvetlen brüsszeli elérésű szakmai pályázatban való részvételre, amely a hálózatosodás terén is új lehetőségeket nyithat.

A hálózati tagsággal kapcsolatos általános célok helyett konkrétumok megfogalmazására, stratégiára lenne szükség, amelyek összhangban állnak a városfejlesztési célokkal. Pontosan meg kell határozni, hogy az adott önkormányzat mit kíván elérni egy hálózathoz történő csatlakozás által. A stratégiaalkotás folyamatát érdemes lenne megnyitni az egyetemi, kutatói szféra szakemberei számára is, valamint érdemes megfontolni a szubnacionális szintek és nemzetközi kapcsolataik oktatásban történő hangsúlyosabb megjelenítését. Emellett előnyösebb helyzetet teremtene olyan fórumok létrehozása és rendszeresítése, amelyek az európai hálózatokban résztvevő hazai önkormányzatok egymástól való tanulását segítik elő. Így lehetőség nyílna arra is, hogy az önkormányzatok megismerhessék a jó példákat, információt szerezhessenek a lehetőségekről.

Célszerű lenne a hálózati együttműködésekkel kapcsolatos információk növelése az önkormányzatok honlapján és tájékoztató anyagaikban, továbbá szükség lenne legalább egy olyan munkatársra az önkormányzat hivatalában, aki az önkormányzat kapacitásait jól ismerve a nemzetközi együttműködési lehetőségek, pályázatok, önkormányzati hálózatok feltérképezésével foglalkozik.

Ami a magyar önkormányzatok európai hálózatokba történő bekapcsolódásának jövőjét illeti, a fent leírt tendenciák alapján gyors változás nem várható, hiszen mind az ehhez szükséges finansziális háttér, mind az önkormányzatok működési feltételeinek stabilizálása időigényes folyamat. A változás emellett szemléletváltás függvénye is a tekintetben, hogy ami nem hoz

azonnali hasznot, az felesleges, hiszen a kapcsolatépítés is előny, emellett a hálózati együttműködés bármely szakaszában nem várt előnyöket hozhat. Véleményem szerint a hazai önkormányzatok az európai önkormányzati hálózatossodás folyamatának, együttműködési kultúrájának tanulási szakaszában vannak, ezért első lépésként nem a kapcsolatrendszerek bővítése, hanem a meglévő együttműködések valódi tartalommal történő feltöltése lehet reális cél.